

राज्यातील सर्व महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रात पाळीव /
मोकाट प्राण्यांची वाढती संख्या विचारात घेता एक सुसज्ज
पशुवैद्यकीय रुग्णालय उभारण्यासाठी करावयाच्या
अंमलबजावणीबाबत....

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्र.पवैरु-२०२५/प्र.क्र. ७१/नवि-२०

४ था मजला, मुख्य इमारत , हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : २४ सप्टेंबर, २०२५

वाचा : सचिव, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यसाय विभाग यांचे अ.शा.पत्र क्र.
संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र.१८/पदुम-२, दि.२९ जानेवारी, २०२५.

प्रस्तावना :

सचिव, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यसाय विभाग यांच्या संदर्भाधीन दिनांक
२९.०१.२०२५ च्या अ.शा.पत्रामध्ये, मा.मुख्यमंत्री महोदय यांचेसमोर दिनांक २७.०१.२०२५ रोजी पशुसंवर्धन
विभागाच्या १०० दिवसांच्या आराखड्याचे सादरीकरण करण्यात आल्याचे नमूद केले आहे. सदर
सादरीकरणादरम्यान शहरी भागातील पाळीव/ मोकाट प्राण्यांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत असल्याचे देखील
निदर्शनास आल्याचे पत्रात नमूद आहे. त्यानुषंगाने मा.मुख्यमंत्री महोदय यांनी शहरी भागातील पाळीव/
मोकाट प्राण्यांची वाढती संख्या विचारात घेऊन सर्व महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रात एक सुसज्ज
पशुवैद्यकीय रुग्णालय उभारण्याबाबत दिनांक २७.०१.२०२५ रोजी निर्देश दिले आहेत.

शासन परिपत्रक :

राज्यातील सर्व महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये पाळीव/मोकाट प्राण्यांची वाढती संख्या
विचारात घेऊन त्यांचेकरिता एक सुसज्ज पशुवैद्यकीय रुग्णालय उभारण्याची कार्यवाही आयुक्त, सर्व
महानगरपालिका यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रात करावी.

०२. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ मधील कलम ६६ (२३) मध्ये “प्राण्यांसाठी अपंगालये
किंवा रुग्णालये बांधणे किंवा चालवणे” अशी तरतूद नमूद आहे. त्यानुषंगाने सदर तरतूदीनुसार
महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रात पशुआरोग्य सेवा पुरविण्यासाठी रुग्णालये बांधणे किंवा चालविणे याबाबतची
संपूर्ण जबाबदारी ही संबंधित महानगरपालिका यांची राहिल.

०३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर
उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२५०९२४११०८३३८६२५ असा आहे. हे परिपत्रक
डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिलकुमार उगले)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

- १) मा.राज्यपाल महोदयांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- २) मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२

- ३) मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ४) मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ५) मा.राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ६) अपर मुख्य सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ७) अपर मुख्य सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ८) सचिव, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यसाय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ९) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका
- १०) आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, बेलापूर भवन, नवी मुंबई
- ११) निवडनस्ती (नवि-२०)